

پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش

دوره ۱۳، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۰

ص ص: ۸۹-۱۰۳

طراحی مدل انگیزه مشارکت ورزشی زنان براساس الگوی سه شاخگی

مهناز مرادی کمره*^۱ - مهرزاد حمیدی^۲ - مجید جلالی فراهانی^۳ - سیدنصراله سجادی^۴

۱. دانشجوی دکتری پردیس بین‌المللی کیش دانشگاه تهران، تهران، ایران ۲ و ۳. دانشیار، دانشکده تربیت بدنی و علوم

ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران ۴. استاد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۲/۲۷، تاریخ تصویب: ۱۹/۰۳/۱۳۹۸)

چکیده

هدف از این پژوهش طراحی مدل انگیزه مشارکت ورزشی زنان براساس الگوی سه‌شاخگی بود. روش تحقیق از نظر نوع توصیفی - همبستگی انتخاب شد. جامعه آماری این تحقیق را تمامی زنان صاحب‌نظر در زمینه ورزش همگانی (مانند مدیران، کارشناسان، مربیان، معلمان، استادان و سایر) تشکیل می‌دادند. براساس مبنای نمونه‌گیری در نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس ۲۰ برابر تعداد سوالات متغیر دارای بیشترین تعداد سؤال (ساختاری = ۱۹ سؤال) برای تخمین نمونه تعیین شد (۲۰ * ۱۹ = ۳۸۰) و به روش هدفمند و در دسترس انتخاب و نظرخواهی شدند. ابزار اصلی پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته ۳۷ پرسشی براساس مقیاس ترتیبی و طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت بود. روایی محتوایی پرسشنامه‌ها توسط ۷ تن از استادان مدیریت ورزشی و ۷ تن از مدیران ورزشی ارزیابی شد. سپس پایایی و روایی سازه به صورت مراحل گزارش شده در قسمت یافته‌ها با استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس تأیید شد. براساس یافته‌ها، ابعاد خدمات ورزشی، امکانات ورزشی، رویدادهای ورزشی و بازاریابی ورزشی به ترتیب اولویت نقش معناداری در تبیین عوامل ساختاری داشتند. ابعاد جوامع ورزشی، فرهنگ ورزشی، نقش‌های ورزشی، علوم ورزشی و کارکردهای ورزشی نیز به ترتیب اولویت نقش معناداری در تبیین عوامل زمینه‌ای داشتند. همچنین ابعاد دانش ورزشی فرد، رفتار ورزشی فرد و نگرش ورزشی فرد به ترتیب اولویت نقش معناداری در تبیین عوامل رفتاری داشتند. در بخش تحلیل مسیر نتایج نشان داد که عوامل زمینه‌ای به‌طور مستقیم بر عوامل ساختاری، عوامل رفتاری و انگیزه فعالیت ورزشی اثر مثبت و معناداری داشت. همچنین اثر عوامل ساختاری بر عوامل رفتاری و انگیزه فعالیت ورزشی معنادار بود. عوامل رفتاری نیز بر انگیزه فعالیت ورزشی اثر مثبت و معناداری داشت. براساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که انگیزش مشارکت ورزشی در زنان در نهایت از طریق عوامل رفتاری صورت می‌گیرد.

واژه‌های کلیدی

انگیزه ورزشی، فعالیت ورزشی، مدل سه‌شاخگی، ورزش زنان.

مقدمه

پژوهش‌های مکرری تأثیرات مفید و پایدار جسمانی و روانی ورزش را در اқشار مختلف به اثبات رسانده‌اند و شواهد علمی و تجربی بسیاری دربارهٔ منافع شناخته‌شدهٔ فعالیت بدنی و مشارکت ورزشی مشاهده شده است، اما هنوز هم ورزش کردن در ایران جایگاه شایان توجهی در زندگی مردم ندارد و محصولات ورزشی جزو ثابتی از سبد خانوارها و الگوهای فراغتی خانواده‌ها نیستند (۱). آمار تقریبی سرانهٔ مشارکت ورزشی در ایران کمتر از ۲۰ درصد است، در حالی که در عمده کشورهای پیشرفته بیشتر از ۷۰ درصد است (پیش‌نویس برنامهٔ ششم توسعهٔ ورزش، ۱۳۹۶). متناسب با این مشکلات شاخص‌های تندرستی و نشاط اجتماعی در کشور وضعیت بحرانی دارند. بنابراین نیاز به مداخلات نظام‌مند برای تغییر در گرایش زنان به ورزش به‌شدت احساس می‌شود. بررسی این موارد برای زنان نشان می‌دهد که در همین سطح ورزش کشور، میزان مشارکت ورزشی زنان به‌مراتب کمتر از مردان است، در حالی که شاخص‌های سلامت در آنها نامناسب‌تر و نیازهای ورزشی آنها بیشتر است. زنان از دیرباز با مسائل و مشکلات اجتماعی زیادی مواجه بوده‌اند. یکی از این مشکلات، فقدان فرصت و امکان پرداختن به ورزش در تاریخی نه‌چندان دور است. تحقیقات نشان داده است که بیش از نیمی از زنان در اوقات فراغت، فعالیت فیزیکی ندارند. از سوی دیگر، رفتارهای غیرفعالانه مانند تماشای تلویزیون و کار با رایانه در بین آنها بسیار شایع شده و جای سرگرمی‌هایی مثل بازی با بچه، پیاده‌روی و غیره را گرفته است (۲). تحقیقات و مشاهدات علمی بیانگر این است که بانوان در آمادگی‌های جسمانی و وضعیت قامت از سطح نامطلوبی برخوردارند و با توجه به حفظ ارزش‌های اسلامی و ملاحظات فرهنگی محدودیت حرکتی مضاعفی نسبت به آقایان دارند. برای تحلیل مشارکت ورزشی اقشار مختلف در هر

جامعه، بررسی سه عامل ویژگی‌ها و عقاید، اهداف و انگیزه‌های افراد، محیط و رفتار فرد و گروهی ضروری است. از بین این سه عامل، شناخت انگیزه‌ها مهم‌ترین عامل بروز و ایجاد رفتارها در افراد محسوب می‌شود (۳). در همین زمینه در نظر بسیاری از افراد جامعه، ورزش به‌خودی‌خود فعالیتی ارزشمند، مثبت و مفید ارزیابی می‌شود؛ اما شواهد نشان می‌دهند که در عمل گرایش به مشارکت در ورزش و انجام فعالیت‌های بدنی در جامعه وضعیت مناسبی ندارد (۴). دلیل این مسئله این است که در مشارکت ورزشی، افراد دارای انگیزهٔ متغیر و زودگذرند (۵). انگیزش به بیان ساده عبارت است از جهت و شدت تلاش فرد. این انگیزش در تمامی فعالیت‌های انسانی به چشم می‌خورد، ولی میزان و نوع آن با توجه به شرایط، متفاوت است. همچنین افراد نیز با توجه به منبع انگیزش متفاوت‌اند (۶). انگیزه‌ها، کلید انجام هر کار و فعالیتی به‌شمار می‌روند و می‌توانند رفتارهای افراد را تحریک، تقویت و هدایت کنند یا موجب کنترل و توقف آن شوند. دامنهٔ انگیزه‌ها می‌تواند از رفتارهای فیزیولوژیک تا انگیزه‌ها برای رفتارهای کاملاً ارادی مانند رانندگی را شامل شوند. این انگیزه‌ها، مستقل از نوع و کیفیت، برای تداوم رفتارهای اجتماعی بسیار بااهمیت‌اند، به‌طوری‌که با تضعیف یا تخریب آنها، اهداف رفتاری افراد با چالش‌های جدی روبه‌رو می‌شود (۷). بنابراین بررسی انگیزه‌های زنان برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی اهمیت زیادی دارد. به‌ویژه اینکه تحقیقات انجام‌گرفته اغلب به بررسی موانع و مشکلات ورزش بانوان پرداخته و تأکید زیادی بر عامل مهم انگیزه نداشته‌اند. بررسی و یافتن انگیزه‌های زنان برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی و عوامل مؤثر بر آن می‌تواند ابتدا به غنی‌تر شدن ادبیات این مبحث کمک کند و در ادامه مدیران می‌توانند با توجه به انگیزه‌هایی که زنان برای شرکت در فعالیت ورزشی دارند و همچنین شرایط موجود (نقاط قوت، موانع

توسعه مهارت، انگیزه مشارکت دختران بیشتر از پسران بود (۱۲). مرتضایی و همکاران (۱۳۹۴) در بررسی مقایسه انگیزه‌های مشارکت زنان خراسان رضوی در ورزش‌های تفریحی آبی گزارش کردند که بین اولویت انگیزه‌های مشارکت زنان در ورزش‌های تفریحی آبی تفاوت معناداری وجود دارد و انگیزه کسب لذت و آرامش مهم‌ترین انگیزه است (۲). احمدی و همکاران (۱۳۹۴). در پژوهش خود نشان دادند که بین عزت‌نفس جسمانی و نگرش به ورزش با مشارکت ورزشی زنان رابطه معناداری وجود دارد (۱۳). حسینی و همکاران (۱۳۹۲) نشان دادند که بین انگیزه‌های مشارکت، لذت و تعهد ورزشی بانوان شرکت‌کننده در فعالیت‌های ورزشی شهرداری مشهد رابطه معناداری وجود دارد. قدرت‌نما و حیدری‌نژاد (۱۳۹۲) در بررسی رابطه انگیزه مشارکت ورزشی با میزان فعالیت بدنی دانشجویان دانشگاه شهید چمران گزارش کردند که بین انگیزه‌های لذت و شادابی، سلامت جسمانی و تعامل اجتماعی با میزان فعالیت بدنی دانشجویان رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد (۱۴). نادریان و همکاران (۱۳۸۸) در بررسی موانع مشارکت ورزشی زنان و ارتباط آنها با انگیزه نشان دادند که موانع درون‌فردی (نداشتن علاقه، ناآگاهی، مشکلات فردی روانی) با انگیزه ورزشی رابطه معناداری دارند (۱۵). در تحقیقات خارجی این حوزه دولمن و لوپس^۱ (۲۰۱۰) در پژوهشی نشان دادند که نقش فاکتور روان‌شناختی در مشارکت ورزشی بیشتر از فاکتورهای رفتاری است (۲۰). ماریانو و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند که نوع شخصیت و انگیزه ورزشی زنان ورزشکار فیلیپینی رابطه معناداری با هم دارند (۱۶). دینر و همکاران (۲۰۱۶) در بررسی تفاوت‌های جنسیتی در علاقه و انگیزه به ورزش گزارش کردند که در انگیزه‌های ورزشی تفاوت‌های جنسیتی وجود دارد و به‌طور معمول مردان به‌علت ریسک‌پذیری و روحیه رقابتی انگیزه

و مشکلات و...، برنامه‌هایی را به‌منظور شرکت هرچه بیشتر و اصولی‌تر زنان در فعالیت ورزشی طراحی کنند تا شاهد تأثیرات مثبت بر سطوح مختلف جامعه باشیم.

پژوهش‌های انجام‌گرفته در مورد تعیین‌کننده‌های انگیزشی به‌منظور شرکت در فعالیت‌های ورزشی، نشان می‌دهد که میزان مشارکت افراد براساس جنسیت، گروه‌های سنی، تحصیلات و وضعیت اجتماعی - اقتصادی متفاوت است. به‌صورت کلی چند جهت‌گیری کلی در تحقیقات این زمینه وجود دارد که شامل رویکردهای ساختاری، زمینه‌ای و رفتاری هستند. در تحقیقات رویکرد ساختاری، بنار و همکاران (۱۳۹۷) در طراحی مدل مشارکت ورزشی در استان گیلان نشان دادند که عوامل مدیریتی، خدماتی و محیطی در نهایت از طریق مؤلفه‌های فردی منجر به توسعه مشارکت ورزشی می‌شوند (۱). مجیدی (۱۳۹۶) در تبیین عوامل اثرگذار بر مشارکت ورزشی ماجراجویانه منظم نشان داد که عوامل فردی به‌طور مستقیم و معنادار تحت تأثیر عوامل محیطی‌اند (۱۰). خطیب‌زاده (۱۳۹۵) در تبیین عوامل اثرگذار بر مشارکت ورزشی منظم نشان داد که عوامل میان‌فردی، سازمانی و محیطی بر سه مرحله پیش، حین و پس از فعالیت ورزشی اثر می‌گذارند (۱۱).

در تحقیقات حوزه رفتاری، اسلامی و همکاران (۱۳۹۶) گزارش کردند که بین خوش‌بینی و خودکارآمدی با انگیزه پیشرفت ورزشی رابطه معناداری وجود دارد (۸). امینی و همکاران (۱۳۹۶) نشان دادند که بین انگیزه و مشارکت ورزشی بانوان روستایی شهرستان اصفهان رابطه معناداری وجود دارد (۹). پیری و همکاران (۱۳۹۴) در بررسی مقایسه تفاوت‌های جنسیتی در انگیزش مشارکت ورزشی دانش‌آموزان ورزشکار نشان دادند که در تمامی مؤلفه‌ها (موفقیت، آمادگی، رهایی انرژی، دوست‌یابی و تفریح) به‌جز

بیشتری نسبت به زنان دارند (۷).

در تحقیقات با رویکرد زمینه‌ای و محیطی، دستوم و همکاران (۱۳۹۳) در بررسی سبک و الگوی مصرف در فراغت ورزشی زنان درون و بیرون‌شهری شهر رشت گزارش کردند که فراغت ورزشی زنان بیشتر به صورت سبک غیرمشارکتی است. صفاری (۱۳۹۱) در الگوی توسعه ورزش همگانی ایران متغیرهای مختلف اثرگذار بر توسعه سطح همگانی ورزش کشور را در سه سطح، رفتار، مدیریتی و محیطی دسته‌بندی کرد. یافته‌های او نشان داد که دو سطح محیطی و مدیریتی از طریق اثرگذاری بر سطح رفتاری موجب توسعه ورزش همگانی (همگانی شدن ورزش) می‌شوند (۴). در تحقیقات خارجی دی لیو (۲۰۰۹) در تحقیق خود در خصوص وضعیت سکونت افراد و دسترسی به فضای ورزشی، استفاده از فضاهای طبیعی، میدین و پارک‌ها، استفاده از شرایط اقلیمی خاص در طول سال تأکید کرد ارتباط بالایی بین این متغیرها با انجام مشارکت ورزشی وجود دارد. سوگیاما (۲۰۱۲) در بررسی تحلیل انگیزه‌های شرکت در ورزش همگانی گزارش کرد انگیزه اصلی برای مشارکت در ورزش انرژی اجتماعی، تناسب اندام، خستگی ناشی از کار، انگیزه درونی، کار گروهی، سرگرمی، انگیزه بیرونی و رقابت است و تفاوت معناداری برای مشارکت زنان و مردان وجود دارد (۱۹). همه عوامل تناسب اندام، مهارت/ تسلط، لذت، وابستگی یا شناخت، عوامل تیم، رقابت، حمایت از والدین و پاداش‌های خارجی، برای شرکت‌کنندگان با تفاوت معناداری در فاکتور انگیزش، مهم است (۱۸).

برخی تحقیقات هم به بررسی ابعاد انگیزه ورزشی پرداخته‌اند. یونس^۲ و همکاران (۲۰۱۳) در بررسی انگیزه

ورزشکاران زن در فلسطین نشان دادند زنان ورزشکار در فلسطین برای شرکت در ورزش انگیزه بیرونی بیشتری نسبت به انگیزه درونی دارند. همچنین خدمات تخصصی عامل پیش‌بینی انگیزه زنان برای مشارکت در ورزش بود. پاچرکو و همکاران^۳ (۲۰۱۲) به بررسی عوامل انگیزشی در خصوص مشارکت زنان در ورزش‌های دانشگاهی پرداختند. در تحقیقات خارجی، سایمون و راشل^۴ (۲۰۱۸) در بررسی انگیزه ورزشی درونی و بیرونی دانشجویان دانشگاهی در آمریکا نشان دادند که در مقایسه با شواهد علمی دهه‌های اخیر، انگیزه‌های بیرونی نسبت به انگیزه‌های درونی برای مشارکت ورزشی بیشتر تغییر کرده‌اند (۱۶). هیردن^۵ (۲۰۱۴) در بررسی روابط بین نوع انگیزه و مشارکت ورزشی در میان دانشجویان آفریقای جنوبی نشان داد که بین انگیزش ذاتی و بیرونی همبستگی مثبت وجود دارد و بین گروه‌های جنسیتی و انگیزه آنها برای مشارکت در ورزش، اختلاف معناداری وجود دارد (۱۷).

به‌طور کلی با بررسی تحقیقات خارجی و دیدگاه‌های موجود در زمینه مشارکت زنان در ورزش می‌توان دریافت میزان مقبولیت شرکت زنان در ورزش دارای دو نگاه حداکثری و یک نگاه بینابین در یک پیوستار است. در یک قطب از این پیوستار، ورزش‌های رقابتی برای زنان موضوعی نامناسب تلقی شده است که با ویژگی‌های زنان در تعارض است^۶ (گزارش سازمان ملل بخش توسعه برای زنان، ۲۰۰۷). در بستر تاریخی نیز همواره ورزش و به‌طور خاص رقابت‌های ورزشی موضوعی مردانه تلقی می‌شده است. در سال‌های اخیر این دیدگاه طرفداران بسیار اندکی داشته است. اما اگرچه قوانین مربوط به عدم تبعیض جنسیتی از دهه ۱۹۷۰ فرصت‌های بیشتری را برای شرکت زنان در

5 . Heerden

۶ . شاید تعجب‌برانگیز باشد که کوپرتن بنیانگذار المپیک نوین خود از طرفداران این دیدگاه بوده است.

1 . Sugiyama
2 . Younes
3 . Pacheco LA
4 . Symonds, M. L., & Russell, W

منفی سختی کار ایمن کند. ورزش هم از جنبه فیزیولوژیک و هم از جنبه روانی و اجتماعی برای زنان اهمیت بسزایی دارد. در زمینه تأثیرات اجتماعی، ورزش زنان در ایجاد محبت و الفت در روابط زنان، انتقال مهارت‌ها و تبادل تجربه‌ها می‌تواند مفید باشد (جمع‌بندی تحقیقات).

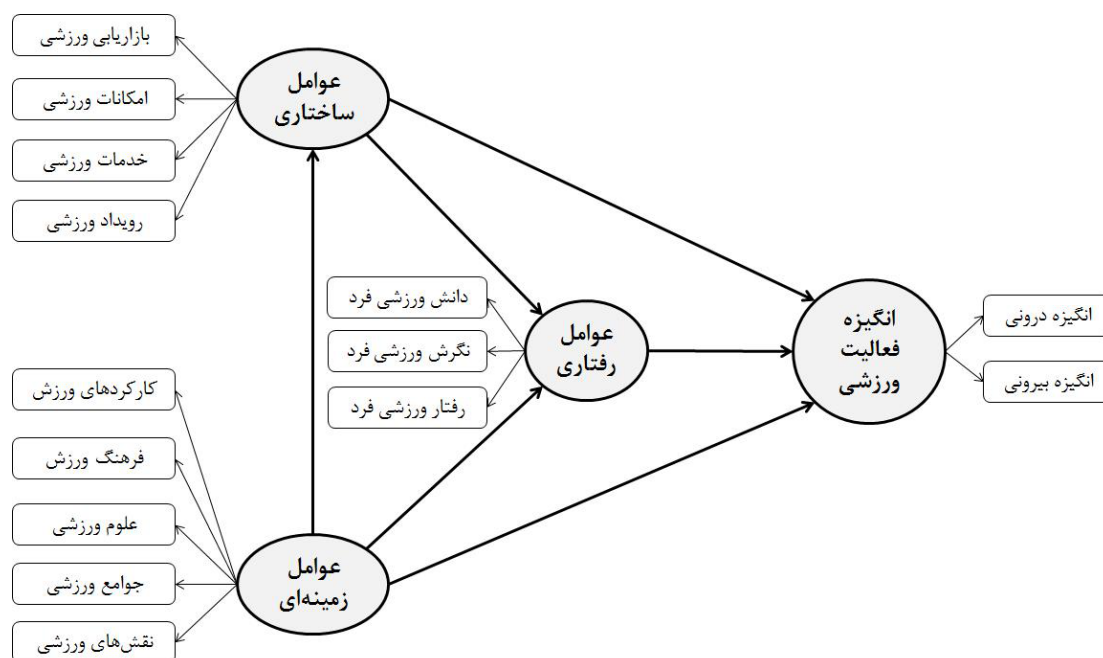
مقدمه و پایه مدیریت ورزش زنان داشتن اطلاعات است و دستیابی به اطلاعات مورد نیاز از طریق تحقیقات و نیازسنجی امکان‌پذیر است. مدل‌های نوین توسعه ورزش شهروندی به نقش رویکرد مشتری‌مداری تأکید دارند. از طرفی دیگر فرهنگ‌سازی ورزش در جامعه زنان، نیازمند آسیب‌شناسی و شناسایی روش‌های نوین است. در چنین شرایطی امر برنامه‌ریزی، مستلزم شناخت و داشتن مدل‌های تصمیم‌گیری و فکری مناسب دارد. هدف از مدل‌سازی در مدیریت و توسعه، اقدام به نوع ویژه‌ای از آینده‌پژوهی و آینده‌نگری است تا با اتکا به فنون و صورت‌بندی مدل‌های انسانی، آینده‌های محتمل را به آینده‌های ممکن، مرجح و مطلوب تبدیل کرد. با توجه به ادبیات قوی در زمینه انگیزه مشارکت در فعالیت‌های ورزشی به‌خصوص در بخش زنان اکنون نیاز به ارائه مدل و جمع‌یافته‌های پراکنده است. سؤال اصلی پژوهش این است که عوامل اصلی و تعیین‌کننده انگیزش زنان به مشارکت ورزشی با توجه به تغییر و تحولات جهانی شدن در چند سال اخیر کدام‌اند؟ براین روابط بین آنها چگونه است؟

مدل مفهومی پژوهش بر مبنای الگوی سه‌شاخگی و براساس مطالعات پیشین در زمینه انگیزه مشارکت ورزشی طراحی شده است، زیرا جهت‌گیری شناسایی‌شده در تحقیقات مرور شده منطبق بر ابعاد الگوی سه‌شاخگی است. الگوی سه‌شاخگی نظریه‌ای است که سه دسته عوامل زمینه‌ای، ساختاری و رفتاری را بررسی می‌کند که در سیستم‌های اجتماعی دارای عمومیت و شمولیت بالایی

ورزش فراهم ساخت، با وجود این برخی معتقدند که هنوز نیز شرایط تبعیض‌آمیز در ورزش به نفع مردان وجود دارد (۲۱). طرفداران تساوی‌گرا و به‌طور خاص اندیشه‌های فمینیستی، اما در قطب دیگری از این پیوستار خواهان ایجاد فرصت‌های برابر در همه عرصه‌ها از جمله ورزش‌های رقابتی در بین زنان و مردان بوده‌اند. منتقدان فرهنگ مردسالار، ورزش را همواره تحت سلطه و هژمونی مردان دانسته‌اند. دیدگاه سوم و بینابین معتقد است صرف‌نظر از میزان سلطه مردان در فعالیت‌های ورزشی و نهادهای مرتبط با ورزش و همچنین آثار کلیشه جنسیتی در ورزش، تناسب جنسیت و نوع ورزش از موضوعات انکارناپذیر در مورد مقبولیت رقابت‌های ورزشی برای مردان و زنان است. براساس این رویکرد، کلیشه جنسیتی به معنای انتظارات نهادینه‌شده از نقش‌ها و انتظارات مربوط به رفتارهای زنانه و مردانه در جوامع نقشی تعیین‌کننده در مناسب بودن یک رشته ورزشی برای زنان و مردان دارد (۲۲). غالب بودن هریک از رویکردها در توجه به ورزش بانوان کشور تا حد زیادی هدایت‌کننده توسعه آن است. در شکل ۱ سطوح انواع حمایت و دیدگاه‌های نسبت به ورزش زنان از تحقیقات علمی و شواهد رسانه‌های پیشین جمع‌بندی شده است.

با نگاهی دقیق به مفهوم ورزش زنان می‌توان به ضرورت تحقق آن پی برد. با اندکی دقت، شاید بدین نتیجه برسیم که ورزش برای زنان اهمیتی بیشتر دارد، زیرا زن علاوه بر مشترکاتی که در نیازهای جسمانی با مرد دارد، یک دسته نیازها و ویژگی‌های اختصاصی نیز دارد. بی‌تردید، بانوان از نظر پرداختن به ورزش و تربیت بدنی، نسبت به مردان از محدودیت بیشتری برخوردارند. مهم‌ترین ویژگی زن در این باره، نقش محوری او در کانون خانواده است. اختصاص فرصتی اندک برای انجام حرکت‌های بدنی و ورزش‌های مناسب و اتخاذ شیوه‌های درست انجام کارهای گوناگون منزل، می‌تواند بانوان را در برابر بسیاری از پیامدها و عوارض

هستند (۲۳).

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی

در این زمینه تجربه و تخصص نیز دارند. برای تخمین نمونه، از مبنای روش مدلسازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس استفاده شد. بدین صورت ۱۰ تا ۲۰ برابر تعداد سؤالات متغیر دارای بیشترین تعداد سؤال (ساختاری = ۱۹ سؤال) به‌عنوان تعداد نمونه باید انتخاب شود. بر این اساس مبنای ۲۰ برابر انتخاب شد (۳۸۰ = ۱۹ × ۲۰). در نتیجه ۳۸۰ نفر به روش هدفمند و در دسترس انتخاب و نظرخواهی شدند. نمونه منطبق با جدول مورگان نیز است. مشخصات نمونه آماری به‌صورت جدول ۱ است.

این تحقیق از نظر نوع توصیفی - همبستگی، از نظر هدف کاربردی، از نظر روش جمع‌آوری داده‌ها، میدانی بود. به‌دلیل ماهیت پژوهش جامعه آماری این تحقیق را تمامی زنان صاحب‌نظر در زمینه ورزش همگانی مانند مدیران و کارشناسان زن در سازمان‌های ورزشی، مربیان، معلمان ورزش و استادان دانشگاهی زن تشکیل می‌دادند (جامعه محدود اما نامشخص)، زیرا از یک طرف به‌عنوان زنان مشارکت‌کننده در ورزش محسوب می‌شوند و از طرف دیگر

جدول ۱. مشخصات جمعیت شناختی نمونه آماری پژوهش

مشخصه	زیربخش		
درآمد کلی خانواده	کمتر از ۱ میلیون	بین ۱ تا ۲ میلیون	بین ۲ تا ۵ میلیون
وضعیت شغلی	رسمی	آزاد	بیکار
تحصیلات	دیپلم و فوق‌دیپلم	لیسانس	فوق‌لیسانس
تاهل	مجرد	متاهل	
سن	میانگین	کمترین	بیشترین

		۸۱		۱۹		۳۱/۷۱		(سال)	
		کمترین		میانگین					
بیشترین		۱		۸/۹۴		چند سال		سابقه فعالیت ورزشی به طور متوسط	
۶۲		۱		۷/۵۳		روز در ماه			
۳۰		۱		۵/۱۲		ساعت در هفته			
شبکه‌های اجتماعی مجازی		روزنامه و رسانه‌های چاپی		تلویزیون و رادیو		تبلیغات محلی و محیطی		رسانه‌های ورزشی	
۱۵۰		۷۰		۸۳		۵۷		میزان استفاده فعلی	
۱۸۲		۶۴		۹۱		۴۳		قابلیت جذب به ورزش همگانی	

محتوایی پرسشنامه‌ها توسط ۷ تن از استادان مدیریت ورزشی زن و ۷ تن از مدیران ورزشی زن ارزیابی شد. سپس پایایی و روایی سازه به صورت مراحل گزارش شده در قسمت یافته‌ها با استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس تأیید شد. به منظور تحلیل یافته‌ها از روش مدلسازی معادلات ساختاری در دو بخش تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم و تحلیل مسیر بین آنها استفاده شد. به سبب غیرطبیعی بودن توزیع بیشتر متغیرهای پژوهش (نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف) و نیاز به آزمون فرضیات میانجی، از نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس استفاده شد.

یافته‌ها

در ابتدا متغیرهای پژوهش براساس میانگین و انحراف استاندارد به صورت جدول ۲ توصیف شدند.

جدول ۲. توصیف متغیرهای پژوهش

عوامل زمینه‌ای			عوامل رفتاری			عوامل ساختاری			عوامل زمینه‌ای ورزشی		
مؤلفه	S.D	M	مؤلفه	S.D	M	مؤلفه	S.D	M	مؤلفه	S.D	M
کارکردهای ورزشی	۰/۷۵	۳/۹۴	دانش ورزشی فرد	۱/۰۲	۴/۰۵	بازاریابی ورزشی	۰/۸۳	۳/۹۷	انگیزه درونی	۱/۰۸	۴/۰۵
فرهنگ ورزش	۰/۹۵	۴/۰۷	نگرش ورزشی فرد	۱/۰۳	۳/۹۷	امکانات ورزشی	۰/۹۵	۴/۲۱	انگیزه بیرونی	۱/۰۳	۴/۱۵
علوم ورزشی	۰/۸۴	۳/۹۸	رفتار ورزشی فرد	۱/۰۵	۴/۰۸	خدمات ورزشی	۰/۹۶	۴/۲۲	مجموع	۱/۰۲	۴/۰۷
جوامع ورزشی	۰/۸۶	۴/۲۸	مجموع	۱/۱۶	۴/۲۰	رویدادهای ورزشی	۱/۰۷	۴/۰۶			
نقش‌های ورزشی	۱/۰۶	۴/۱۶				مجموع	۱/۱۲	۴/۰۳			
مجموع	۱/۰۸	۳/۹۸									

ابزار اصلی پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته ۳۷ پرسشی براساس مقیاس ترتیبی و طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت بود. پرسشنامه این تحقیق از دو قسمت تشکیل شده است: قسمت اول، شامل پرسش‌های جمعیت‌شناختی است و قسمت دوم، شامل پرسش‌های اصلی پرسشنامه است که براساس فرضیه‌های تحقیق مطرح شده است و روایی و پایایی آن تأیید شد. پرسشنامه شامل ۷۰ گویه در ۱۴ عامل و ۴ بعد به صورتی که در بعد ساختاری چهار عامل (بازاریابی ورزشی، امکانات ورزشی، خدمات ورزشی و رویدادهای ورزشی)، در بعد زمینه‌ای پنج عامل (کارکردهای ورزشی، فرهنگ ورزش، علوم ورزشی، نقش‌های ورزشی و جوامع ورزشی)، در بعد رفتاری سه عامل (دانش ورزشی فرد، نگرش ورزشی فرد و رفتار ورزشی فرد) و در بعد انگیزشی دو عامل (انگیزه بیرونی و انگیزه درونی) قرار داشت. روایی

آلفای کرونباخ را به‌همراه دارد. پایایی سازه‌ها نه به‌صورت مطلق، بلکه با توجه به همبستگی سازه‌هایشان با یکدیگر و بار عاملی محاسبه می‌شود (داوری و رضازاده، ۱۳۹۵). تمامی متغیرها دارای مقدار آلفای کرونباخ بالای ۰/۷۰ و پایایی ترکیبی بالای ۰/۸۰ بودند که نشان‌دهنده این است که مدل دارای پایایی (چه از نظر آلفای کرونباخ و چه از لحاظ پایایی ترکیبی) مناسبی است.

برازش مدل ساختاری: با استفاده از معیارهای ضریب معنادار (T-values)، ضریب تعیین (R^2) و ضریب قدرت پیش‌بینی (Q^2)، برازش مدل ساختاری، ارزیابی شد. در ابتدا به‌منظور بررسی رابطه بین سازه‌ها در مدل از T-values استفاده شد (اگر مقدار آن از ۱/۹۶ بیشتر باشد، نشان از صحت رابطه بین سازه‌ها و تأیید فرضیه‌ها در سطح اطمینان ۹۵٪ دارد). تمامی مسیرهای روابط بین مؤلفه‌های پژوهش و همچنین گویه‌ها با هریک از عامل‌های خود بزرگ‌تر از ۱/۹۶ و معنادار بودند، که حاکی از پیش‌بینی صحیح روابط مدل پژوهشی است. R^2 معیاری است که برای متصل کردن بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری مدل‌سازی معادلات ساختاری به‌کار می‌رود و نشان از تأثیری دارد که یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا می‌گذارد. مقدار R^2 تنها برای سازه‌های درون‌زای (وابسته) مدل، محاسبه می‌شود و در مورد سازه‌های برون‌زا، مقدار این معیار صفر است. مقدار R^2 از صفر تا یک متغیر و نشان‌دهنده برازش مدل ساختاری در سه سطح ضعیف (۰/۱۹)، متوسط (۰/۳۳) و قوی (۰/۶۷) است. در این پژوهش مقدار R^2 تمامی متغیرهای پژوهش بسیار بالاتر از ۰/۳۳ و در محدوده ۰/۶۷ یا بزرگ‌تر از آن بود، بدین‌معنا که مدل ساختاری پژوهش دارای برازش قوی است. معیار Q^2 قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد. مدل‌هایی

روایی مدل اندازه‌گیری: به‌منظور سنجش برازش مدل اندازه‌گیری، از پایایی شاخص، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده شد. پایایی شاخص برای سنجش پایایی درونی، شامل سه معیار ضرایب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی است. روایی همگرا میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌های خود را نشان می‌دهد و روایی واگرا نیز میزان رابطه یک سازه با شاخص‌هایش در مقایسه با رابطه آن سازه با سایر سازه‌هاست. بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با آن سازه، محاسبه می‌شود و مقدار مناسب آن برابر یا بیشتر از ۰/۴ است. بارهای عاملی همه سنجه‌ها در سازه مربوط به خود بالاتر از ۰/۴ بود؛ در ادامه، تجزیه و تحلیل پژوهش براساس سؤال‌های تأییدشده صورت گرفته است. روایی همگرا با استفاده از معیار متوسط واریانس استخراج‌شده (AVE) ارزیابی می‌شود که میزان مطلوب آن مساوی و بالاتر از ۰/۵ است. نتایج خروجی از مدل برای AVE، نمایانگر مناسب بودن معیار روایی همگرا (AVE) است (داوری و رضازاده، ۱۳۹۵). برای بررسی روایی واگرایی مدل اندازه‌گیری، از دو ماتریس روایی همبستگی متغیر لاتنت و معیار فروئل و لاکر استفاده شد. براساس این معیار، روایی واگرایی قابل قبول یک مدل حاکی از آن است که یک سازه در مدل، نسبت به سازه‌های دیگر تعامل بیشتری با شاخص‌هایش دارد؛ یعنی روایی واگرا وقتی در سطح قابل قبولی است که میزان AVE برای هر سازه بیشتر از واریانس اشتراکی بین آن سازه و سازه‌های دیگر در مدل باشد. در این پژوهش مشخص می‌شود که همبستگی هر سازه با خودش بیشتر از همبستگی آن سازه با سایر سازه‌هاست. در نتیجه روایی واگرایی مدل، تأیید می‌شود. پایایی ترکیبی (CR) برتری‌هایی نسبت به روش سنتی محاسبه آن به‌وسیله

آن دارد که روابط بین سازه‌های دیگر مدل و آن سازه درون‌زا به‌خوبی تبیین نشده است. در نتیجه مدل نیاز به اصلاح دارد. در کل این معیار نشان‌دهنده قدرت پیش‌بینی مدل براساس سه شدت ضعیف، متوسط و قوی است. براساس خروجی نرم‌افزار در این پژوهش قدرت پیش‌بینی بیشتر سازه‌ها به‌غیر از ۸ مورد دارای شدت بزرگ‌تر از ۰/۳۵ است.

که دارای برازش بخش ساختاری قابل قبول هستند، باید قابلیت پیش‌بینی شاخص‌های مربوط به سازه‌های درون‌زای مدل را داشته باشند (۲۴). در صورتی که مقدار در مورد یک سازه درون‌زا سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را کسب کند، به‌ترتیب نشان از قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی در قبال شاخص‌های آن سازه دارد. در صورتی که مقدار Q^2 در مورد یک سازه درون‌زا، صفر یا کمتر از صفر باشد، نشان

جدول ۳. خلاصه شاخص‌های روایی مدل

T-values	F ²	شاخص	AVE	CR	R ²	Q ²	شاخص
۱/۹۶ ≤	۰/۱۵ ≤	میزان مطلوب آن	۰/۵ ≤	۰/۷۰ ≤	۰/۳۳ ≤	۰/۱۵ ≤	میزان مطلوب آن
۴۱/۰۹	۱/۷۳۲	عوامل ساختاری -> بازاریابی ورزشی	۰/۵۶۷	۰/۸۱۲	۱/۷۴۰	۰/۳۲۵	امکانات ورزشی
۵۱/۵۵	۲/۸۴۳	عوامل ساختاری -> امکانات ورزشی	۰/۵۸۷	۰/۸۲۶	۰/۸۳۷	۰/۳۸۲	انگیزه بیرونی
۵۳/۸۸	۲/۹۰۸	عوامل ساختاری -> خدمات ورزشی	۰/۵۶۸	۰/۸۱۵	۰/۸۲۸	۰/۳۶۶	انگیزه درونی
۳۴/۵۴	۱/۸۴۸	عوامل ساختاری -> رویداد ورزشی	۰/۸۳۲	۰/۸۶۸	۰/۸۴۸	۰/۳۱۴	انگیزه فعالیت ورزشی
۴۰/۸۸۳	۲/۳۳۸	عوامل زمینه‌ای -> کارکردهای ورزشی	۰/۵۲۴	۰/۷۸۵	۰/۶۳۴	۰/۲۴۹	بازاریابی ورزشی
۵۰/۹۶	۲/۷۱۸	عوامل زمینه‌ای -> فرهنگ ورزش	۰/۵۸۲	۰/۸۲۳	۰/۷۳۶	۰/۳۳۴	جوامع ورزشی
۵۱/۰۷	۲/۳۹۱	عوامل زمینه‌ای -> علوم ورزشی	۰/۵۷۱	۰/۸۱۶	۰/۷۴۴	۰/۳۳۰	خدمات ورزشی
۵۱/۳۶	۲/۷۸۱	عوامل زمینه‌ای -> جوامع ورزشی	۰/۵۹۶	۰/۸۳۱	۰/۷۴۹	۰/۳۵۰	دانش ورزشی فرد
۴۸/۱۶	۲/۷۰۵	عوامل زمینه‌ای -> نقش‌های ورزشی	۰/۵۶۴	۰/۸۱۰	۰/۷۰۸	۰/۳۰۸	رفتار ورزشی فرد
۶۰/۲۲	۲/۹۸۰	عوامل رفتاری -> دانش ورزشی فرد	۰/۵۳۲	۰/۷۹۰	۰/۶۴۹	۰/۲۶۱	رویداد ورزشی
۳۲/۶۶	۱/۹۰۵	عوامل رفتاری -> نگرش ورزشی فرد	۰/۵۷۴	۰/۸۱۷	۰/۷۰۵	۰/۳۱۴	علوم ورزشی
۴۷/۱۶	۲/۴۲۴	عوامل رفتاری -> رفتار ورزشی فرد	۰/۷۰۳	۰/۸۸۱	۰/۷۰۷	۰/۲۱۶	عوامل رفتاری
۱۰۲/۰۸	۵/۱۲۷	انگیزه فعالیت ورزشی -> انگیزه بیرونی	۰/۷۲۰	۰/۹۲۹	برون‌زا	برون‌زا	عوامل زمینه‌ای
۹۱/۳۳	۴/۸۰۸	انگیزه فعالیت ورزشی -> انگیزه درونی	۰/۶۹۱	۰/۸۹۹	۰/۶۶۷	۰/۱۹۱	عوامل ساختاری
۳۸/۸۴	۲/۰۰۱	عوامل زمینه‌ای -> عوامل ساختاری	۰/۵۷۸	۰/۸۲۰	۰/۷۳۱	۰/۳۲۸	فرهنگ ورزش
۱۷/۱۰	۰/۶۶۷	عوامل زمینه‌ای -> عوامل رفتاری	۰/۵۹۸	۰/۸۳۲	۰/۷۳۰	۰/۳۴۰	نقش‌های ورزشی
۱۰/۹۴	۰/۳۶۴	عوامل زمینه‌ای -> انگیزه فعالیت ورزشی	۰/۵۵۲	۰/۸۰۴	۰/۶۵۶	۰/۲۷۹	نگرش ورزشی فرد
۱۲/۲۳	۰/۲۳۹	عوامل ساختاری -> عوامل رفتاری	۰/۵۶۴	۰/۸۱۱	۰/۷۰۰	۰/۳۰۶	کارکردهای ورزشی
۱۰/۵۷	۰/۳۵۰	عوامل ساختاری -> انگیزه فعالیت ورزشی					
۱۰/۶۳	۰/۳۴۶	عوامل رفتاری -> انگیزه فعالیت ورزشی					

می‌رود. این معیار نشان می‌دهد که چه مقدار از تغییرپذیری شاخص‌ها (سؤالات)، توسط سازه مرتبط با خود تبیین می‌شود. تنها مقادیر اشتراکی متغیرهای پنهان مرتبه اول در محاسبه communalities دخیل‌اند. R^2 نیز مقدار میانگین مقادیر R Squares سازه‌های درون‌زای مدل است (داوری و رضازاده، ۱۳۹۵). برای محاسبه $\overline{R^2}$ باید مقادیر

به‌منظور برازش مدل کلی (هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری) از معیار GOF^۱ استفاده شد. مقادیر به‌دست‌آمده به‌وسیله فرمول GOF می‌تواند با سه مقدار ۰/۳۶، ۰/۲۵ و در سه سطح قوی، متوسط و ضعیف دسته‌بندی شوند. در معادله GOF شاخص communalities نشانه میانگین اشتراکی هر سازه است که برای بررسی برازش بخش مدل اندازه‌گیری مدل به‌کار

R^2 مربوط به تمامی متغیرهای پنهان درون‌زای مدل اعم از مرتبه اول و مرتبه دوم را مدنظر قرار داد.

$$\text{معادله GOF : } \text{GOF} = \sqrt{\text{communalities}} \times \bar{R}^2$$

$$\text{GOF} = \sqrt{0/568 \times 0/727} = 642 \text{ برآزش کلی قوی}$$

- ابعاد دانش ورزشی فرد (۰/۸۶۵)، رفتار ورزشی فرد (۰/۸۴۱) و نگرش ورزشی فرد (۰/۸۱۰) به ترتیب اولویت به صورت معناداری تبیین‌کننده عوامل رفتاری بودند.

- ابعاد انگیزه بیرونی (۰/۹۱۵) و انگیزه درونی (۰/۹۱۰) به ترتیب اولویت به صورت معناداری تبیین‌کننده انگیزه فعالیت ورزشی بودند.

- عوامل زمینه‌ای به طور مستقیم بر عوامل ساختاری (۰/۸۱۷)، عوامل رفتاری (۰/۷۶۶) و انگیزه فعالیت ورزشی (۰/۵۲۷) اثر مثبت و معناداری داشت. همچنین اثر عوامل ساختاری بر عوامل رفتاری (۰/۳۴۲) و انگیزه فعالیت ورزشی (۰/۴۰۲) معنادار بود. عوامل رفتاری نیز بر انگیزه فعالیت ورزشی (۰/۴۸۳) اثر مثبت و معناداری داشت.

با توجه به آنکه معیار نامبرده برابر ۰/۶۴۲ است، بنابراین برآزش کلی مدل در حد «بسیار قوی» تأیید می‌شود.

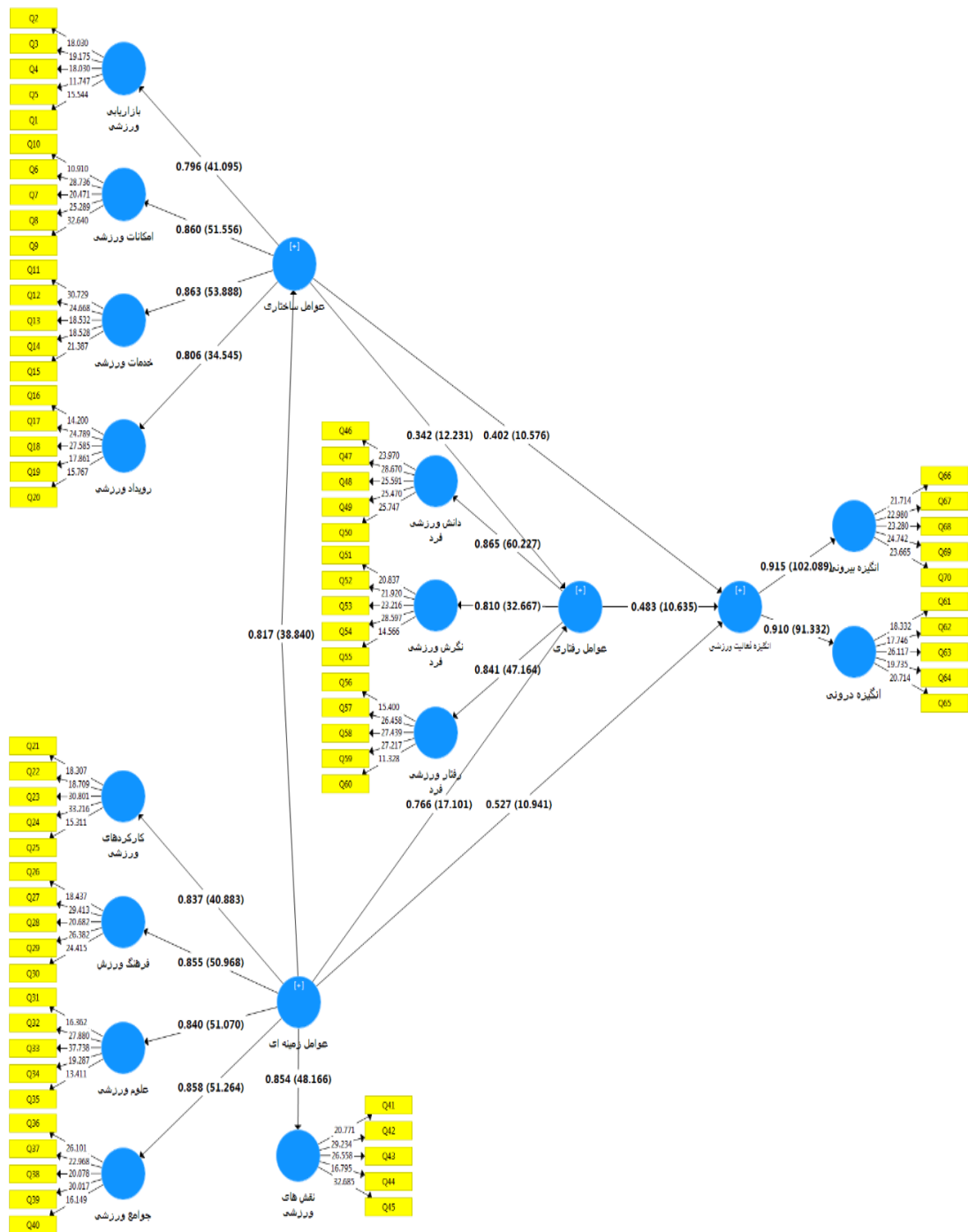
مدل ساختاری: مدل ساختاری نهایی پژوهش پس از تأیید مدل‌های اندازه‌گیری و مراحل تأیید برآزش در محیط نرم‌افزار به صورت شکل ۲ ترسیم و آزمون شد. جدول خروجی نرم‌افزار نیز به صورت زیر است. با توجه به جدول ۴ و شکل ۲، نتایج تحلیل عاملی نشان داد:

- ابعاد خدمات ورزشی (۰/۸۶۳)، امکانات ورزشی (۰/۸۶۰)، رویدادهای ورزشی (۰/۸۰۶) و بازاریابی ورزشی (۰/۷۹۶) به ترتیب اولویت به صورت معناداری تبیین‌کننده عوامل ساختاری بودند.

- ابعاد جوامع ورزشی (۰/۸۵۸)، فرهنگ ورزشی (۰/۸۵۵)، نقش‌های ورزشی (۰/۸۵۴)، علوم ورزشی (۰/۸۴۰) و کارکردهای ورزشی (۰/۸۳۷) به ترتیب اولویت به صورت معناداری تبیین‌کننده عوامل زمینه‌ای بودند.

جدول ۴. نتایج مدل نهایی پژوهش

روابط هر یک از عوامل با همدیگر	ضریب مسیر	تی ویو	سطح معناداری	نتیجه فرضیه
عوامل ساختاری <- بازاریابی ورزشی	۰/۷۹۶	۴۱/۰۹	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل ساختاری <- امکانات ورزشی	۰/۸۶۰	۵۱/۵۵	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل ساختاری <- خدمات ورزشی	۰/۸۶۳	۵۳/۸۸	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل ساختاری <- رویداد ورزشی	۰/۸۰۶	۲۴/۵۴	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل زمینه‌ای <- کارکردهای ورزشی	۰/۸۳۷	۴۰/۸۸۳	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل زمینه‌ای <- فرهنگ ورزش	۰/۸۵۵	۵۰/۹۶	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل زمینه‌ای <- علوم ورزشی	۰/۸۴۰	۵۱/۰۷	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل زمینه‌ای <- جوامع ورزشی	۰/۸۵۸	۵۱/۲۶	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل زمینه‌ای <- نقش‌های ورزشی	۰/۸۵۴	۴۸/۱۶	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل رفتاری <- دانش ورزشی فرد	۰/۸۶۵	۶۰/۲۲	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل رفتاری <- نگرش ورزشی فرد	۰/۸۱۰	۳۲/۶۶	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل رفتاری <- رفتار ورزشی فرد	۰/۸۴۱	۴۷/۱۶	۰/۰۰۱	تأیید
انگیزه فعالیت ورزشی <- انگیزه بیرونی	۰/۹۱۵	۱۰۲/۰۸	۰/۰۰۱	تأیید
انگیزه فعالیت ورزشی <- انگیزه درونی	۰/۹۱۰	۹۱/۳۳	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل زمینه‌ای <- عوامل ساختاری	۰/۸۱۷	۳۸/۸۴	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل زمینه‌ای <- عوامل رفتاری	۰/۷۶۶	۱۷/۱۰	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل زمینه‌ای <- انگیزه فعالیت ورزشی	۰/۵۲۷	۱۰/۹۴	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل ساختاری <- عوامل رفتاری	۰/۳۴۲	۱۲/۲۳	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل ساختاری <- انگیزه فعالیت ورزشی	۰/۴۰۲	۱۰/۵۷	۰/۰۰۱	تأیید
عوامل رفتاری <- انگیزه فعالیت ورزشی	۰/۴۸۳	۱۰/۶۳	۰/۰۰۱	تأیید

شکل ۲. مدل نهایی پژوهش (شامل مقادیر میزان ضریب اثر و ضریب معناداری)

بحث و نتیجه‌گیری

ورزشی، استفاده از فضاهای طبیعی، میداين و پارک‌ها، استفاده از شرایط اقلیمی خاص در طول سال تأکید می‌کنند؛ آنها ارتباط بالایی بین این متغیرها با انجام مشارکت ورزشی را گزارش کرده‌اند. می‌توان گفت بهره‌مندی از مزایای ورزش نیازمند وجود الگوها و برنامه‌های مناسب با توجه به منابع و بستر مورد نیاز است.

براساس یافته‌ها، ابعاد خدمات ورزشی، امکانات ورزشی، رویدادهای ورزشی و بازاریابی ورزشی به‌ترتیب اولویت نقش معناداری در تبیین عوامل ساختاری داشتند. در تبیین این یافته‌ها می‌توان به شواهد علمی پیشین رجوع کرد. دی لیو (۲۰۰۹) بر وضعیت سکونتی افراد و دسترسی به فضای

ورزشی داشتند. اولویت بیشتر انگیزه‌های بیرونی را می‌توان ناشی از مشکلات فرهنگی زنان و مشکلات اقتصادی و اجتماعی فعلی کشور دانست. وابستگی بسیار زیادی ابعاد مختلف زن ایرانی به محیط سبب می‌شود مشارکت اجتماعی او نیز به عوامل بیرونی بیشتر پیوند داشته باشد. افرادی که به‌طور نسبی تحت تأثیرات مطلوب محیطی بوده و برخوردار از پیشایندهای اطمینان‌بخش جهت مشارکت باشند، به احتمال زیاد این مسیر (الگو) به نسبت به سایر افراد آسان‌تر خواهند پیمود و برای بار اول مشارکت ورزشی خواهند داشت (۱۹). اما مشارکت ورزشی در اصل براساس تداوم آن یعنی فعالیت ورزشی مستمر شکل می‌گیرد. ادامه مشارکت در ورزش از طریق مسیر بازخورد مشخص و تعدیل خواهد شد. بازخورد به فرد، مدیریت و ویژگی‌های ورزش هر کدام از مسیر خود مشارکت ورزشی را تعدیل خواهند کرد. براساس مبانی حوزه رفتار بازخورد مثبت، مطلوب و اطمینان‌بخش به تکرار رفتار (مشارکت ورزشی) منجر خواهد شد (۱). سایمون و راشل (۲۰۱۸) در بررسی انگیزه ورزشی درونی و بیرونی دانشجویان دانشگاهی در آمریکا نشان دادند که در مقایسه با شواهد علمی دهه‌های اخیر، انگیزه‌های بیرونی نسبت به انگیزه‌های درونی برای مشارکت ورزشی بیشتر تغییر کرده‌اند (۱۶). همچنین یونس و همکاران (۲۰۱۳) در بررسی انگیزه ورزشکاران زن در فلسطین نشان دادند زنان ورزشکار در فلسطین برای شرکت در ورزش انگیزه بیرونی نسبت به انگیزه درونی برتری دارند. این تحقیقات با نتایج این پژوهش همسویی دارند (۲۶).

در بخش تحلیل مسیر نتایج نشان داد که عوامل زمینه‌ای به‌طور مستقیم بر عوامل ساختاری، عوامل رفتاری و انگیزه فعالیت ورزشی اثر مثبت و معناداری داشت. همچنین اثر عوامل ساختاری بر عوامل رفتاری و انگیزه فعالیت ورزشی معنادار بود. عوامل رفتاری نیز بر انگیزه

بنار و همکاران (۱۳۹۷) در مدل خود خدمات ورزشی و مدیریت ورزشی را به ترتیب اولویت به‌عنوان عوامل اثرگذار معرفی کردند که با نتایج این پژوهش همخوانی دارد (۱). ابعاد جوامع ورزشی، فرهنگ ورزشی، نقش‌های ورزشی، علوم ورزشی و کارکردهای ورزشی نیز به ترتیب اولویت نقش معناداری در تبیین عوامل زمینه‌ای داشتند. الگوهای ورزشی جذاب و برنامه‌های مناسب در برانگیخته کردن افراد و ترغیب آنها به مشارکت ورزشی فاکتوری بسیار مهم است (۲۵). همچنین صفاری (۱۳۹۱) فرهنگ‌سازی ورزش کردن را به‌عنوان مهم‌ترین ابزار برای توسعه ورزش همگانی در ایران معرفی می‌کند. هدف افراد از مشارکت در هر فعالیتی کسب دستاوردها و مزایای مورد انتظار است و میزان دستیابی به آنها میزان تداوم مشارکت را تعیین می‌کند. براساس مرور پیشینه پژوهش عمده تحقیقات مشارکت ورزشی را وابسته به وضعیت اجتماعی و اقتصادی با میانجی‌های دیگر دانسته‌اند (۴).

همچنین ابعاد دانش ورزشی فرد، رفتار ورزشی فرد و نگرش ورزشی فرد به ترتیب اولویت نقش معناداری در تبیین عوامل رفتاری داشتند. این یافته‌ها منطبق بر نظریه دانش - نگرش - رفتار است. دانش اساس نوع نگرش و رفتار است که در این پژوهش نیز در اولویت قرار گرفته است (۱۳). در پژوهشی نشان داده شده است که ابعاد شناختی در گرایش به فعالیت ورزشی غالب‌اند. با وجود نگرش مثبت به ورزش و آگاهی از فواید آن، به‌نظر می‌رسد مشارکت ورزشی در ابتدا بستگی به این دارد که فرد به لحاظ سلامتی، زمان، مکان، مهارت و همراهی جهت فعالیت بدنی تا چه اندازه شرایط مناسبی داشته باشد. علاوه بر این، توجه به اینکه نقش فاکتور روان‌شناختی در مشارکت ورزشی بیشتر از فاکتورهای رفتاری است (۲۰).

در نهایت ابعاد انگیزه بیرونی و انگیزه درونی به ترتیب اولویت نقش معناداری در تبیین متغیر انگیزه فعالیت

دانشمندان است و نه یافته‌های جزئی و پراکنده، زیرا داده‌ها در قالب مدل می‌توانند کشف، تبیین و تعبیر شوند. مدلسازی از فراگردهای اجتماعی، جهان اجتماعی را لزوماً به‌طور کامل معرفی نمی‌کند؛ اما ابزاری به‌دست می‌دهد که درک سازوکارهای اساسی آن را آسان‌تر می‌کند (۴). از سوی دیگر فقدان مدل‌های قابل اتکا و دارای مصادیق عینی در توسعه مشارکت ورزشی کشور، محقق را بر آن داشت تا به واکاوی جهت دستیابی به ساختار چنین مدلی بپردازد. براساس مبانی بحث‌شده و یافته‌های پژوهش می‌توان به تحلیلی جامع در خصوص انگیزش مشارکت ورزشی در زنان کشور پرداخت. با توجه به اینکه ورزش نهادی فراگیر در جامعه است، مدل‌های ارائه‌شده می‌تواند به‌خوبی ظرفیت ابعاد مختلف مشارکت ورزشی زنان را نشان دهد و روشن سازد که مشارکت زنان در ورزش از زمینه‌های گسترده‌ای اثر می‌پذیرد؛ این مدل‌ها نمایش ساده‌ای از سیستم مشارکت ورزشی بانوان است. مدل‌های حاضر ساخت‌های اساسی انگیزش مشارکت ورزشی زنان را می‌رساند و در سطح خود، قادر به تبیین آن و ارائه کارکردهایش است. بر پایه مدل حاضر می‌توان فرایند انگیزه‌بخشی زنان به‌منظور مشارکت در ورزش را تجزیه و تحلیل کرد و به‌نوعی دسته‌بندی جدید دست یافت که مبتنی بر دانش موجود، نظرهای متخصصان و زنان است. این مدل، چارچوبی مناسب و بومی برای مطالعات در این حوزه است و به‌عنوان مقدمه‌ای به‌منظور رشد مشارکت ورزشی زنان می‌تواند مبنای عمل قرار گیرد و شناختی کلان و جامع بر پایه شناسایی عوامل کلیدی و چگونگی تعامل آنها با یکدیگر پدید می‌آورد؛ این مدل می‌تواند مبنای عقلانی توسعه مشارکت ورزشی زنان در کشور قرار گیرد که قابلیت ارزیابی مستمر را ایجاد می‌کند.

براساس یافته‌های پژوهش (اولویت ابعاد و شدت و معناداری روابط) پیشنهاد می‌شود در سیاستگذاری و

فعالیت ورزشی اثر مثبت و معناداری داشت. عوامل زمینه‌ای ورزش، زمینه مشارکت ورزشی هستند و در طول عمر الگوهای ورزشی بر سایر عوامل اثر می‌گذارند. بهبود در مدیریت فرایندهای می‌تواند تمایل مشارکت را برانگیزاند و تسهیل‌کننده مشارکت ورزشی شود که این امر از طریق عوامل فردی انجام می‌گیرد. عوامل محیطی موجب می‌شوند که فرد براساس ظرفیت‌هایش (معیشتی، روان‌شناختی و رفتاری) از میان فضا و امکانات (۲۷)، انواع ورزش‌ها، مواردی خاص را برگزیند و از شرکت در چنین فعالیت‌هایی لذت ببرد یا برعکس موجب جلوگیری از شرکت فرد در این‌گونه فعالیت‌ها شود. از آنجا که مشارکت‌کننده در ورزش در دسترس محیط قرار دارد و اقدامات و تأثیرات عوامل ساختاری آگاهانه‌تر است، بنابراین میزان اثرپذیری عوامل فردی از محیط می‌تواند بیشتر باشد. در واقع افراد مختلف درک متفاوتی از عوامل ساختاری به ورزش پیدا می‌کنند و به‌طور معمول فرایندهای پنهان هستند، اما آثار عوامل زمینه‌ای و رفتاری مصادیق روشن‌تری در جامعه دارند. براساس یافته‌های مطالعات قبلی عوامل مؤثر در گرایش افراد به ورزش همگانی در نهایت از طریق عوامل فردی صورت می‌گیرد (صفاری، ۱۳۹۱) که با یافته‌های این پژوهش همخوانی دارد (۴). براساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که انگیزش مشارکت ورزشی در زنان در نهایت از طریق عوامل رفتار صورت می‌گیرد. مدل پژوهش از نظر ماهیت و روابط کلی بین متغیرها با مدل‌های صفاری (۱۳۹۱)، منافی (۱۳۹۴)، خطیب‌زاده (۱۳۹۵)، مجیدی (۱۳۹۶) و بنار (۱۳۹۷) همخوانی دارد (۱، ۴، ۱۰، ۱۱). هیردن (۲۰۱۴) در بررسی روابط بین نوع انگیزه و مشارکت ورزشی نشان داد که بین انگیزش و مشارکت در ورزش رابطه معناداری وجود دارد (۱۷).

در نهایت باید گفت که مبانی اصلی دانش در هر حوزه‌ای بر پایه مدل‌های مناسب شناسایی‌شده توسط

بر انتقال بهتر اطلاعات و ارتقای دانش بیشتر از جنبه‌های عاطفی و هیجانی تأکید شود.

برنامه‌ریزی توسعه مشارکت ورزشی زنان به تفکیک بین سه بخش زمین‌های، رفتاری و ساختاری تأکید شود. در بازاریابی اجتماعی برای ورزش و آموزش‌های ورزشی همگانی به زنان

منابع و مآخذ

1. Banar N, Dastoom S, Gohar Rostami HR, Mohaddes F. Designing a Sports Participation Expansion Model (Case Study of Guilan Province) (in Persian). *Human Resources Management in Sport*. 2019;5(2):217-34.
2. Mortazai L, Nazemi M, Andam R. Comparison of Motivation for Women's Participation in Water Recreational Sports (Case Study: Women in Razavi Khorasan Province) (in Persian). *New Approaches to Sport Management*. 2015;2(7):63-73.
3. Ghodrati Nama A, Heydarinejad S. The relationship between the motivation of sport participation and the physical activity of students in Shahid Chamran University of Ahvaz (in Persian). *Sports Management Studies*. 2013;18:189-202.
4. Saffari M. Designing the Pattern of General Sports Development in Iran (in Persian): Tarbiat Modarres University; 2012.
5. Malina RM, Little BB. Physical activity: the present in the context of the past. *American Journal of Human Biology*. 2008;20(4):373-91.
6. Mariano J, Roleda L, Cordova M, Socorro G, Calabio V. Personality Type and Sport Motivation of Elite Female Collegiate Athletes in the Philippines. *DLSU Research Congress De La Salle University, Manila, Philippines*. 2017.
7. Deaner RO, Balish SM, Lombardo MP. Sex differences in sports interest and motivation: An evolutionary perspective. *Evolutionary Behavioral Sciences*. 2016;10(2):73.
8. Islami MA, Azadi, Ghoreagh Zandi H, Emadeddin Z. The relationship between optimism and self-efficacy with the motivation of sport development in physical education students (in Persian). *Counseling and psychotherapy culture*. 2017;32(8):111-32.
9. Amini AM, Yousefi A, Saraei S, Fatahi F. The place of sport in the life of rural women in Isfahan city and its deterrent factors (in Persian). *Social participation and development* 2017;3(5):27-46.
10. Majidi. Designing Adventure Sports Partnership (in Persian) Kharazmi University; 2017.
11. Khatibzadeh M. Regular Sports Partnership Pattern Design (in Persian): University of Tarbiat Modares; 2016.
12. Piri M, Ahari S, Mahmoudi A. Comparison of gender differences in the motivation of sports participants athlete athletes (in Persian). *Scientific and Research Journal of Education and Evaluation*. 2015;29:109-23.
13. Ahmadi SM, Maryam; Zarei, Hooshang. Analysis of the Relationship between Physical Self-esteem and attitude toward Exercise with Women's Sports Participation Using the Structural Equivalent Model (in Persian). *Applied Research in Sport Management*. 2015;4(15):41-51.

14. Hosseini G, Bahr al-ulum H, Aliee M. The relation between participation motivation, pleasure and sports commitment of women participating in sports activities (in Persian). *Applied Research in Sport Management*. 2013;7:37-46.
15. Naderian M, Zolaktaff V, Moshkel Gosha E. Barriers to women's sports participation and their motivation. *Motion and exercise science (ion Persian)*. 2009;1(7):145-54.
16. Symonds ML, Russell W. Intrinsic and Extrinsic Motivation of Small College Sports Officials. *Journal of Sport Behavior*. 2018;41(2).
17. Van Heerden C. The relationships between motivation type and sport participation among students in a South African context. *Journal of Physical Education and Sport Management*. 2014;5(6):66-71.
18. Pacheco LA, Soto Mas F, Olivarez A, Avila M. Motivational factors related to female participation in collegiate sports. 2012.
19. Sugiyama T. The built environment and physical activity behaviour change: new directions for research? : *Japanese Association of Exercise Epidemiology*; 2012.
20. Dollman J, Lewis NR. The impact of socioeconomic position on sport participation among South Australian youth. *Journal of science and medicine in sport*. 2010;13(3):318-22.
21. Williamson DP. Dimensions of spectator identification associated with women's professional basketball game attendance: *ProQuest Information & Learning*; 2000.
22. Throsby K. Autoethnography, Women and Sport. *The Palgrave Handbook of Feminism and Sport, Leisure and Physical Education*: Springer; 2018. p. 243-55.
23. Shokrzada Lomuky S. Application of three-branch model in human resources pathology (in Persian): *Amol*; 201.
24. Davari A, Rezazadeh A. *Structural Equation Modeling with PLS Software (in Persian)*. First Edition ed: *Jahad Publishing Organization*; 2013.
25. Kelishadi R, Ardalan G, Gheiratmand R, Gouya MM, Razaghi EM, Delavari A, et al. Association of physical activity and dietary behaviours in relation to the body mass index in a national sample of Iranian children and adolescents: CASPIAN Study. *Bulletin of the World Health Organization*. 2007;85:19-26.
26. Younes S, Ciccomascolo L, Shim M. Climate and Motivation for Women Athletes in Palestine. *ICHPER-SD Journal of Research*. 2013;8(1):12-9.
27. Manafi F. *Design Pattern of University Sports Development in Iran (in Persian)*. *Guilan University*2014.

Designing a Model of Women's Sports Participation Motivation Based on Three-Part Pattern

Mahnaz Moradi Kamareh*¹-Mehrzad Hamaidi² - Majid Jalali³- Seyed
Nasrullah Sajadi⁴

1.Ph.D. Student of Kish International Campus, University of Tehran, Tehran, Iran
2,3Associate Professor, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University
of Tehran, Tehran, Iran4.Professor, Faculty of Physical Education and Sport Sciences,
University of Tehran, Tehran, Iran
(Received:2019/03/18;Accepted:2019/06/09)

Abstract

The aim of this research was designing a model of sports participation motivation of women based on three-part pattern. The research method is descriptive - correlation type. The statistical population consisted of experts in the field of women's public sports (Such as managers, coaches, teachers and others). The statistical sample was selected based on the sampling method of Smart Plus software ($19 * 20 = 380$) and was selected using purposeful and accessible method. The research instrument was a researcher-made questionnaire based on a 5-point Likert scale (37 questions). Content validity of the questionnaires was evaluated by 7 sports management professors and 7 sports managers. Furthermore, reliability and structure validity was confirmed based on the output of Smart Play software. The results showed that ground factors had a positive and significant effect on the structural factors, behavioral factors and the motivation of sport activity. Also, the effect of structural factors on behavioral factors and sport activity motivation was significant. Behavioral factors had a positive and significant effect on sport activity motivation. According to the results of this study, the motivation of sports participation in women is ultimately through behavioral factors. Therefore, it is imperative to make sure that women's sports participation development measures are operationalized on the basis of individual-level components.

Keywords

women's sports, sport motivation, structural factors, behavioral factors, environmental factors.

* Corresponding Author EMail: m_kamareh_1358@ut.ac.ir , Tel: 02161118808